

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBATSELA 2013

MEPUTSO: 70

NAKO: 2 diiri

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 19.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Badišiša ditaelo ka šedi.
2. O kgopelwa go bala letlakala le ka tlhokomelo pele o thoma go araba dipotšišo.
3. O se ke wa leka go bala lephephe ka moka. Lebelela diteng letlakaleng le le latelago gomme o laetše dinomoro tša dipotšišo tša dingwalo tšeo o di badilego. Ka morago ga moo, bala dipotšišo gomme o kgethe tšeo o nyakago go di araba.
4. Lephephe le arotšwe ka DIKAROLO tše NNE:

KAROLO YA A:	Padi	(35)
KAROLO YA B:	Papadi/Terama	(35)
KAROLO YA C:	Kanegelokopana	(35)
KAROLO YA D:	Theto	(35)
5. Latela ditaelo tšeo di hwetšwago mathomong a KAROLO ye NNGWE le ye NNGWE ka kelohloko.
6. Mo go dikarolo tše NNE araba dipotšišo tše go ya ka dipuku tše o ithutilego tšona.
7. Nomora dikarabo tša gago go swana thwii le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona ka gare ga lephephe la dipotšišo.
8. Thoma KAROLO ye NNGWE le ye NNGWE letlakaleng le LEFSA.
9. Ngwala ka bothakga, ka mongwalo wa go balega.
10. Kakanyo mabapi le taolo ya nako: Šomiša tekano ya metsotso ye e ka bago ye 60 KAROLONG ye NNGWE le ye NNGWE.

LENANETEKOLO:**KAROLO YA A: PADI**

Araba potšišo e TEE fela.

NOMORO YA POTŠIŠO	POTŠIŠO	MEPUTSO	NOMORO YA LETLAKALA
1. <i>Kgati ya moditi</i>	Potšišo ye telele	35	5
GOBA			
2. <i>Kgati ya moditi</i>	Dipotšišo tše kopana	35	5–7

KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA

Araba potšišo e TEE fela.

3. <i>Di šitile Phaahla</i>	Potšišo ye telele	35	8
GOBA			
4. <i>Di šitile Phaahla</i>	Dipotšišo tše kopana	35	8–11

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA

Araba potšišo e TEE fela.

5. <i>Mphufutšo wa phatla</i>	Potšišo ye telele	35	12
GOBA			
6. <i>Hallo Baby/Mahlale ga se a thuto fela</i>	Dipotšišo tše kopana	35	12–14

KAROLO YA D: THETO

Araba dipotšišo tše PEDI fela.

7. <i>Le tlabja ke tše?</i>	Dipotšišo tše kopana	17½	15
GOBA			
8. <i>Mathata</i>	Dipotšišo tše kopana	17½	16–17
GOBA			
9. <i>Re madimabe bjang!</i>	Dipotšišo tše kopana	17½	17–18
GOBA			
10. <i>Moemedi</i>	Dipotšišo tše kopana	17½	18–19

LENANETEKOLO/LENANETSHWAYOTSHWAYO

- Dira leswao (✓) go lenanetekolo le le latelago go kgonthiśiša ge e ba o lateletše ditaello gabotse.

KAROLO	NOMORO YA POTŠIŠO	PALO YA DIPOTŠIŠO TŠEO DI ARABJAGO	LESWAO
A: Padi (potšišo ye telele goba ye kopana)	1–2	1	
B: Papadi (potšišo ye telele goba ye kopana)	3–4	1	
C: Dikanegelokopana (potšišo ye telele goba ye kopana)	5–6	1	
D: Theto	7–10	2	

KAROLO YA A: PADI

Araba potšišo ye TELELE goba ye KOPANA (Setsopolwa).

KGATI YA MODITI – OK Matsepe**POTŠIŠO YA 1**

Sekaseka thulaganyo ya padi ye ka magato a a latelago:

- 1.1 Kalotaba
- 1.2 Phekgogo
- 1.3 Kgakgano/Thulano
- 1.4 Sehloa
- 1.5 Tlemollahuto

[35]**GOBA****POTŠIŠO YA 2**

Bala ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo ka tšona.

2.1 SETSOPOLWA SA A

Aowa ruri, ba di swere serebelane, ge e le kobo nka be re re ba e dikile ka dipetlwana le ditlhabo. O boletše Ntshwarele gore yena ga a swarela motho ka ntle ga Thalla yo go sa tsebje go gore o sa ralaletše thoko efe ge tša motse woo nka bego a o buša di ganetša bana ba motho go ora sebešo se tee le go kgetlogana hlogwana ya tšie. Seboledi seo se bego se fetolwa ga sa ka sa tseba gore se ka tšwela pele ka go reng, gona fao pitšo ya akanywa go ka tswalelwa, fela seboledi se sengwe sa re:

'Beng ba rena, nnaena ke na le kakanyo e šele yeo ka yona ke rego naa go ka ba bjang ge e ka re go sa letetšwe Thalla, gwa re mmawešo a tšwe a mo swaretše, ka gore nnete gona re a bona gore go ka se loke selo. A a tšwe a re swaretše gore rangwane wa tšona, e lego yena Ntshwarele, a kgone go dudišana gabotse le barwa ba mogolwagwe.'

'Monna ge a bolela o realo beng ba ka, seboledi se se sa tšwago go dula se re ge se re se nkgahlile! Nke o be a le ka mogopolong wa ka ka gore o boletše ona ale ke bego ke tlile go a bolela.'

'Seo monna wa seboledi a se ukamago ke bohlola fela, gobane naa ga a tsebe gore mogologolo o ile a re tša etwa ke e tshadi pele di wela ka maopeng? Motho wa mosadi a ka re buša bjang mola kgoši e swanetše go ba ntshe ge go rerwa masolo le go laolela marumo gammogo le go ntšha dikoma? Ge e le gore ruriruri le tlišeditše gore re bušweng ke mosadi, ga le tlabe baagelani fela eupša le tloga le tlaba le bile le imetša le bona badimo gammogo le Mmopi wa tšohle yoo a sekilego a dira gore e be tlhago ya rena.'

Go rera masolo le go laolela marumo go bile go kaone dikgoši, khupamarama ke go ntšha koma, ka gore ga go fao bogoši bo iphilego maatla le seriti ntshe ka ntle ga gona kua mphatong. Aowa Bakopa, bolelang ka mokgwa wo mongwe hle, batho ba bokgethamasogana!

Ba di swere serebelane, ge e le kgati e hweditše bao ba rego go rola megopo ba di tope ba sepetše madi ka tšona.

(Letl. 24.)

- 2.1.1 Tsopola dintlha tše PEDI tšeo di laetšago gore tikologo ya setsopolwa se ke ya segae. (4)
- 2.1.2 Lefelo la setsopolwa se ke la setšhaba sefe? (1)
- 2.1.3 Go ya ka tsebo ya gago ya padi ye, Thalla ke mang? (2)
- 2.1.4 Thulano ye e tšwelelago setsopolweng se:
- (a) Ke ya mohuta mang? Fahlela karabo ya gago.
- (b) E hlolewa ke eng? (4½)
- 2.1.5 Efa mohola wa poledišano setsopolweng se. (2)
- 2.1.6 Bapetša molaetša wo o rwelwego ke seema se se thaletšwego le bophelo bja selehono. (2)
- 2.1.7 Efa kakanyo ya sephetho sa gago mabapi le bothata bjo bo tšweletšwego setsopolweng. (2)

2.2 SETSOPOLWA SA B

'Nnete gona ge o ntebeletše nka tloga ke tsena kobo e tee le motho yo a swanago le yena wokhwi etšwe masogana a se a fela? Yenaena o ipheletša megokgo ka lefeela, nnaena ke bile ke tseleng ya go boela bowelakalana ge ke ilalo; ga se gore nyalo e šetše e mphetile ka la naga ka mokgwa woo mohlamong le gopotšego ka gona.'

Go ena le gore ba tšwele pele ka mmolelo, MmagoNkgotlelele o ile a thomiša sello seo morwagwe le mosadi yoo wa gagwe ba ilego ba tšhaba go mo nyamiša ka go se mo dikiše sona; lapa la tlala ba ba llišago sehloDIMARE. E be e le sona ka gore ba be ba tletše fela go ikwela ntoo le dibedi, ka ge nnete gona taba ye o e anegelwago e sa noše mogopolo a mokgako go swana le yeo o ikwetšego yona.

Ba ile ba sa tletše lapa a tsena ka mola ngwakwaneng a botoga a patile dinkgasolana tša gagwe ka lehwafo a tšwa ka sefero, kgonthe gwa ronwa gwa ba gwa swanelwa. O ile ge a tsena ka sefero sa mmagwe le tatagwe, batwadi ba se ke ba šitwa ke selo ka ge tšhelekego e be e ngwadilwe gohlegohle sefahlogong le mmeleng gammogo le mosepelong wa gagwe.

O ile a sešo a botšišwa ke motho selo a be a šetše a o momolotše a ntšha a a nkgago, a bolela gore naa le ge ba re nyalo e a hlokwa o ka tloge o nyalwa ke motho yo a šiišago dinamana tša mmele go etša Nkgotlelele yoo a ka kgotlelelwago fela ke yoo mmele wa gagwe o hwetšego bogatšu sa ruri! Baagelani mohla woo ba ile ba makatšwa ke gore o dirilwe ke mang eng ka gore go tloga mola ba mo tsebelago bonnyaneng e bile la mathomo go mmona a le ka mokgwa woo – re sa hlwe re bolela ka ga tšeo di bego di etšwa ka leganong la gagwe.

(Letl.103–104)

- 2.2.1 Efa dintlha tše PEDI tše di laetšago gore seboledi se na le boikgogomošo. (4)
- 2.2.2 Na seboledi se tšere sephetho sefe ka seemo sa Nkgotlelele? (2)
- 2.2.3 Na tswalano ya seboledi le Nkgotlelele ke ya mohuta mang? (1)
- 2.2.4 Moya wo o fokago setsopolweng ke wa mohuta mang? Fahlela. (3)
- 2.2.5 Hlaloša tema yeo e kgathwago ke molaodiši setsopolweng se. (1)
- 2.2.6 Setsopolwa se se tšweletša legato lefe la thulaganyo? Fahlela karabo ya gago. (3½)
- 2.2.7 Bapetša seboledi le tikologo ya ditiragalo tša setsopolwa se. (3)
- [35]**

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 35

KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA**DI ŠITILE PHAAHLA – SN Tseke****POTŠIŠO YA 3**

Araba potšišo ye TELELE goba ye KOPANA (setsopolwa).

Sekaseka thulano ya papadi ye ka botlalo ka botelele bja letlakala le seripa (mantšu a go se fete a 300).

[35]**GOBA****POTŠIŠO YA 4**

- 4.1 Bala ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

SETSOPOLWA SA A

MAŠUTŠA:	<i>(O tšwa kudumela, o išitše matsogo ka morago, o ithekgile ka leboto, gomme o bolela tše nkego o thabile, a befetšwe)</i> Pele le phatlalala ka magoro a lena, ke nyaka go gatelela bothakga boitshwarong, bodulong le bjona bokgabišo bja moo motho a dulago. Meetse le mohlagase ke tšona di tlogo go dira gore tše ka moka re di kgone ge re šomišana le ofisi, makomiti, barutiši, setšhaba le lekgotlakemedi la sekolo se. Le ka ya ka magoro, gomme re tšwele pele ka mediro le ditherišano. <i>(Ba ya diphapošing, gomme Mokhuša le Mašutša ba boela ofising ya hlogo, ba tšwela pele ka tša lengwalo.)</i>
MOKHUŠA:	Mong wa ka, ke na le pelaelo ka mošemane yo Namele mabapi le lengwalo le la bana. Ke realo ka gore dipalopalo tša matlotlo a sekolo di tsebja ke yena le rena re nnoši. Ke realo ka gore ke mmone a swere thopa le Monawa le Tlhakolane lehono pele re eya dithapelong.
MAŠUTŠA:	Ke a go kwa. Bjale o bona re ka mo tsena bjang mo tabeng ye ka gore leina ka tlase ke la Tlhakolane, mongwaledi wa lekgotlakemedi la barutwana?
MOKHUŠA:	Ga se bothata moo. Re swanetše go bitša Tlhakolane re mo rete ka ge a nyakišišitše ditaba gabotse pele a ngwala le ka moo a di beilego gabotse ka gona, gomme re mo leboge ge a bile a šomišana le ramatlotlo wa sekolo gabotse. Ge a ka se gane selo gona re tla be re swere Namele tli!

MAŠUTŠA: O nepile. Ge a dumetše, re ka bitša Namele, ra mo leboga le yena. Ge a ka se gane, re mo lemoša gore go bohlokwa go ikopanya le ofisi ye ka se sengwe le se sengwe seo barutwana ba nyakago a ba direla sona.

MOKHUŠA: O bolela gabotse. Go tloga ka maatla gantši go fela go senya ditaba, gagolo mehleng yeno ka gore barutwana ga se gantši ba no wela taba godimo ba se na nnete.

MAŠUTŠA: Phaphatha lešilo difularo, le tla bokalala, le tie mahlong, le tla hlalefa la go melela meno a ka godimo.

MOKHUŠA: Ee! Se se lemetšego go gora, mong wa ka, monwanyana ke nkgotswana. Namele o tla fefega lenakana, a tšwela pele a ba a swela leretheng la magala a mohwelere.

(Letl. 74–75)

- 4.1.1 Hlaloša mošomo wa mantšu ao a ngwadilwego ka mašakaneng. (2)
- 4.1.2 Poledišano ye e re utollela eng ka maemo a Tlhakolane go barutwana? (2)
- 4.1.3 Tlhakolane o tswalana bjang le lengwalo le go bolelwago ka lona? (1)
- 4.1.4 Setsopolwa se ke legato lefe la thulaganyo ya papadi ye? (2)
- 4.1.5 Ke ka lebaka la eng go ka thwe polelo ya Mašutša ya mathomo e tletše kgegeo? (2)
- 4.1.6 Na tikologo ya ditiragalo tše ke efe? Fahlela. (2½)
- 4.1.7 Go ya ka setsopolwa se, Mokhuša ke motho wa mohuta mang? Ngwala dintlha tše PEDI. (2)
- 4.1.8 Ntšha kgwekgwe/molaetša wa taba yeo e rerwago mo poledišanong. (2)
- 4.1.9 Akanya morero wo o tšweleditšwego ke polelo yeo e thaletšwego ya Mašutša. (2)
- [17½]**

4.2 SETSOPOLWA SA B

MOHWITI:	O monna. O dira senna, ga o lebale borrago. O fo tshwenywa ke yona tshela ye feelafeela. Ga o šie go tsenatsena ditaba tša batho ka maikemišetšo a go ba senyetša.
TLHAKOLANE:	Bona fa mokgalabje, Theepe ke morutiši, Lefagwana ke morutwana wa gagwe, gomme ba nyalane. Go itšhupa gore ke kgale ba raloka tša kgeano goba tsopolwano ka maotswaneng.
MOHWITI:	Ga go bjalo. Ditaba tša Theepe di sepedišitšwe ke bakgalabje le bakgekolo pele ba begela Lefagwana le yena Theepe. Le gona mo motseng ga se mathomo ka Theepe ge re bona morutiši a nyalanywa goba a nyala kgarebe yeo a e rutago. Mogolwago o sa tšwa go nyala Mašifana, kgaetšedi ya gago ga se kgale a nyetšwe ke Thogorogo, nka bala ba bantši bao e sego ba motse wo.
TLHAKOLANE:	Ke kwana nago, eupša rena bana ba sekolo re gana taba yeo. Lefagwana le yena o be a kwana le rena, bjale o re rekišitše. Go rena se a se dirilego ke molato.
MOHWITI:	<i>(O šetše a gamotše lepotlelo gabedi, gararo, gomme o mahlahleng.)</i> Ke na le nnete ya gore o a diila, ga o na le kgomo, pudi, nku, kolobe, tonki, mpša goba kgongwanyana. Seo o se ruilego ke molomo wo motelele wo o tlogo go wetša ka mollong, gomme wa hloka mmešodi ka ge batswadi ba gago le bona e le bagaga bao le nta e šiago go ba sepela.
TLHAKOLANE:	Bjale ga ke sa kwešiša gore o bolela ka eng o lebile kae.
MOHWITI:	Monna, Lefagwana ke mosadi wa monna yo mongwe yoo a ka go išago kgorong ya molao ka maatla a tšhelete le diruiwa tša gagwe, ge o ka fela o rata go bolelabolela ka Lefagwana le bašemane le banenyana ge le lle mabake.
TLHAKOLANE:	Lehono gona ga ke tsebe gore o nyaka eng ka gore yo Lefagwana o tsena sekolo, ke 'lekhomo' le legologolo.

(Letl.104)

- 4.2.1 Ke mohuta ofe wa thulano wo o tšwelelago setsopolweng se? Fahlela ka ntlha e TEE. (3)
- 4.2.2 Poledišano ye e utolla eng ka maemo a Tlhakolane? (2)
- 4.2.3 Na o bona setsopolwa se se ka bapalega? Fahlela. (2)

- 4.2.4 Laetša kgegeo yeo e tšweletšwago polelong ya bobedi ya Tlhakolane o be o fahlele karabo ya gago. (3)
- 4.2.5 Mantšu a ka mašakaneng a re utollela eng ka semelo sa Mohwiti? (2)
- 4.2.6 Ke moya ofe wo o aparetšego Tlhakolane setsopolweng se? Fahlela karabo ya gago. (2½)
- 4.2.7 Efa maikutlo a Mohwiti setsopolweng se. Fahlela karabo ya gago. (2)
- 4.2.8 Poledišano ye e tšweletša thuto efe go Tlhakolane? (1)

[17½]**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 35**

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA**TŠA LEFASE GA DI FELE – MFC Matshela le ba bangwe****POTŠIŠO YA 5*****Mphufutšo wa phatla***

Sekaseka molaetša wa kanegelokopana ye.

[35]

GOBA**POTŠIŠO YA 6*****Hallo Baby/Mahlale ga se a thuto fela***

Bala ditsopolwa tše tša ka tlase ka šedi gomme o arabe dipotšišo tša go di latela.

6.1 SETSOPOLWA SA A: *Hallo Baby*

'Buti, ga go na sephiri mo lefaseng. Le reng la re go ja la iphumola melomo?'

'Ga se wa nkaraba mogatša ...'

'O ka mpotšiša potšišo yeo o nago le karabo ya yona? A o *sephokophoko* sa mohuta mang o palelwago ke go ikhweletša karabo ka noši?' Palesa a realo a šutša bjalo ka tau ya tswetši e tšeetšwe tawana.

'Ke re tlogela mahlapa, re šogišane nngalaba ye ka boleta le setho.'

Ke Thabo ka boleta.

'E sego Sewela, ngwanenyana yo monyenyanane bjalo. A tloga a re o alela wena?'

Seo o se dirago ke '*Chicken murder*. Aowa, e sego Sewela. Ke a sola'.

'Ke re o kwele mang?'

'Ngwanenyana wa ntshe le yena ... O tsefelwa ke marei a Corolla?'

Palesa o ile a kgatla metswiri ya be ge a furaletše Thabo.

Thabo o ile a tšwa ka dikobong ditsebe tša gagwe di tswikinya metswiri ya go kgatlwa ke Palesa. O rile go fihla ka khitšhing a hwanyolla Cider ka setšidifatšing, a itielala kotikoti yeo hlogong. O rile go itielala yeo ya mathomo hlogong, tše tlhano tša e šala nthago di lebile lebitleng leo le bitšwago mpa.

E be e le iri ya pele mesong ge Thabo a thoma go lora. Ai! Go lora o hlabošitše lentšu le gona ... A hleng eke ke sebe? Toro yeo ya Thabo e balega ka tsela ye:

Hallo baby ... Sewela, Sewela o wa ka! O yo botse. O phala le ... le ... Palesa ... malehufana.'

O be a ka se mo kwe bjang a be a sa otsela? Ke ra Palesa. Ke tša lefase.

(Letl. 87)

- 6.1.1 Tsopola lefoko la go laetša thulano setsopolweng o be o laetše gore ke thulano ya mohuta mang. (3)
- 6.1.2 Ditiragalo tša setsopolwa se di direga lefelong lefe? (2)
- 6.1.3 Tšweletša nako ya ditiragalo tša setsopolwa se. (2)
- 6.1.4 Efa molaetša wo o tšweletšwago ke toro ya Thabo. (2)
- 6.1.5 Na toro ye e utolla semelo sa mohuta mang sa Thabo? (2)
- 6.1.6 Na toro ye e bopa karolo ya legato lefe la thulaganyo ya kanegelokopana ye? Fahlela karabo ya gago. (3)
- 6.1.7 Ke moya wa mohuta mang wo o fokago setsopolweng se? Fahlela karabo ya gago. (1½)
- 6.1.8 Akanya maikutlo a Palesa morago ga go kwa toro ya Thabo. Fahlela. (2)
- [17½]

6.2 SETSOPOLWA SA B: *Mahlale ga se a thuto fela*

Ke rile ke sa dutše disofeng tša mabusebuse, gwa tsena molaetša wa lethale. Selina o ile a swara founo. A thoma go myemyela a bile a sega bjalo. O rile ge a feleletša go bolela le motho tsoko yoo a re:

'R500,00 ke tla go fa yona. Ke nyaka gore o phethe mabaka a gago ka pela re tle go ipshina ka *'that gloomy love of us dear. So, goodbye!'*

... Fao ke bego ke tshwetše mare a be a se a oma ge pherwaneng ya boSelina go ema sefatanaga sa mohuta wa Polo Classic. Ke ile ka nagana gore moisa wa ntshe o tla letša lenakana gore a bitše Selina gobane malapa a batho ba bangwe ga a tsenatsenwe ke bašemane ba go diša dipudi ba go apara lekgeswa kudu ge lešolopudi la ntshe le etla ka tabana tša marato. Anthe ke be ke iphorile ge ke re mootledi wa *semparara sela o tla letša nakana.

... Ke ile ka lemoga ka morago ga nako ye telele gore Tallboy o nyetše morwedi 'a Rapudi, gomme ba ipshina e le ruri. Ebile ba tšwa go ikana pele ga komosasa gore ba tla kgaolwa ke lehu ka seo ka sejahlapi go thwego: *'Customary marriage'*. Gona yo mogwera wa ka o be a hweletše eng? Ke ile ka ba ka tseba gore go rekeng ga Polo Classic yeo, le Selina o na le seabe, o lahletše disente di se kae.

Go se go ye kae Tallboy a tsena ka lešobana la nalete. Ke ile ka lemoga gore a ka ba a boifa gore Selina ke motho wa kgobe gomme seo se ka dira gore lapa la gagwe le pšhatlege ge di ka be tša fihla tsebeng tša morwedi 'a Rapudi. Selina o ngwadile mangwalo a go ya go Tallboy, a be a bea fase. O ile a letša motato gomme Tallboy a re o mpeile kae? Ka morago ga pelego, ke ile ka bona Tallboy yo mofsa. O ile a tla a leka go ithapeletša ka go tseba Selina a rotše morwalo. Ka nako yeo Selina o be a nkgelwa ke Tallboy bjalo ka khwepane.

(Letl. 48-49)

- 6.2.1 Tsopola ntlha yeo e tšweletšago moya wa lethabo go Selina. (2)
- 6.2.2 Ngwala dilo tše PEDI tšeo di laetšago gore ditiragalo tša setsopolwa se di direga mehleng ya lehono. (2)
- 6.2.3 Ka dintlha tše THARO efa semelo sa Tallboy go ya ka setsopolwa se. (3)
- 6.2.4 Hlaloša tema ye e kgathwago ke mongwadi setsopolweng se. (2)
- 6.2.5 Selina o tswalana bjang le Tallboy? (2)
- 6.2.6 Ke thulano ya mohuta mang yeo e tšwelelago setsopolweng se? Fahlela. (2½)
- 6.2.7 Molaetša wo o tšweletšwago ke ditiro tša Selina le Tallboy ke ofe? (2)
- 6.2.8 Go ya ka tsebo ya gago ya kanegelokopana ye, Selina o feletše kae? (2)
- [17½]**

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: THETO**DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof. DM Kgobe**

Araba dipotšišo tše PEDI fela.

POTŠIŠO YA 7

Bala direto tša ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go di latela.

Le tlabja ke tše? – Tauatsoala et al

- 1 ... Na ditokelo ke go senya?
- 2 Na ditokelo ke go utswa?
- 3 Na ditokelo ke go bolaya?
- 4 Na ditokelo ke go thuntšha?
- 5 Ba kae borangwane Tladi?
- 6 Ba kae bomalome Bauba?
- 7 Ba kae bomajadihlogo 'a Rapodu
- 8 Ba bolaišitšwe ke tšona tša gore ke ditokelo ...
- 9 Mosadi ge a nyatša monna,
- 10 Ke ditokelo tša gagwe?
- 11 Monna a a no ba monna,
- 12 Le ge a se na sa gagwe.

(Letl.75)

- 7.1 Efa mohuta wa sereto se. Fahlela karabo ya gago. (2)
 - 7.2 Bontšha sebopego sa ditematheto le methalotheto ya sereto se. (2)
 - 7.3 Efa kakaretšo ya sereto se ka dintlha tše THARO. (3)
 - 7.4 Na sereto se se re ruta eng? (2)
 - 7.5 Tšweletša mohola wa leswaopotšišo temathetong ya mathomo. (2)
 - 7.6 Hlaloša kgopolo yeo e tšweletšwago ke mothalotheo wa 11 le 12. (2)
 - 7.7 Moreti o šupa eng ka lentšu le 'bomajadihlogo'? (1)
 - 7.8 Akanya moya wo o fokago mo seretong se. Fahlela karabo ya gago. (2½)
 - 7.9 Maikutlo a gago ke afe mabapi le sereto se? (1)
- [17½]**

GOBA

POTŠIŠO YA 8**Mathata – Tauatsoala *et al***

- 1 Ke bophelo re swere,
2 Ebile ke tema re a kgatha,
3 Ke kobo re apere,
4 Ebile ke makhura re a tlola.
5 Ke kudumela re a kgapha,
6 Ebile ke seletšo re a letša,
7 Ke bogobe re a ja,
8 Ebile re a šeba,
9 Ra ba ra fologetša.
- 10 Re hlwa le ona,
11 Re dula le ona,
12 Ra ba ra dudišana,
13 Re tsebana ka ona,
14 Re kopana ka ona,
15 Ra ba ra robala ka ona,
16 Ebile re tsoga ka ona le ona.
- 17 Re phela ka ona,
18 Re phedišwa ke ona,
19 Ra ba ra lla ka ona.
20 Ebile re hwa le ona,
21 Ka lebaka la ona,
22 Ra ba ra bolokwa ka ona le ona.
- 23 Go bothata go boima,
24 La mahlo le a iphalalela.
25 A kwewa, a tsebja
26 Ebile a re tlaiša.
27 A hlaba pelong,
28 A tsena kgopolong,
29 A šulafatša mo moyeng,
30 Gomme a nwelela.
31 A re nola moko ra babja.
- 32 A reng mathata a lefase?
33 A bolelwa, a baba takatsong,
34 Ebile a nka go swa.
35 A phadišana le a bophelo,
36 A swarišane a kakatletše.
37 A tswala, a tswalana,
38 A boe a tswalelane,
39 A tswale bohlale goba botlaela,
40 Maboithata ke tau ya mokgalabje.

(Letl.76–77)

- 8.1 Hlaloša seo moreti a llogo ka sona ka methaladi ye MEBEDI. (2)
- 8.2 Go tšwa methalothetong ya 10 le 11:
- 8.2.1 Hlatholla gore tirišo ya leswao la fegelwana e utolla eng. (2)
- 8.2.2 Bontšha ka moo tshwantšhokgopolo e dirišitšwego ka gona go laetša tlhalošo. (2)
- 8.3 Tsopola mohlala wa poeletšokgaotši temathetong ya pele. (1)
- 8.4 Laetša kgopolo yeo e tšweletšwago ke mothalotheo wa 17 le 18. (2)
- 8.5 Hlaloša mohola wa sešura mothalotheo wa 36. (1)
- 8.6 Na sereto se se re ruta eng? (2)
- 8.7 Tsopola seka se se dirišitšwego mothalotheo wa 26 o be o fe mohola wa sona seretong se. (2½)
- 8.8 Re alele maikutlo a gago ka botlalo mabapi le sereto se o be o fahlele ka lebaka. (3)
- [17½]**

GOBA

POTŠIŠO YA 9

Re madimabe bjang! – OK Matsepe

- 1 Ra belega a tloga,
2 Mohlatlami le yena a re amoga –
3 Mmagobanake tlogela go riboga.
- 4 Tše kae dihlogo ke tše di fihlilwego
5 Mola a bogadi maina o a filwego?
6 Tswala ya rena ke ye e fahlilwego.
- 7 Go nkalela itesetše o lekile,
8 Mafotwana ga a ntshe go padile;
9 Mebele ya rena e bile e lapile.
- 10 E lego re šetšwe ke mang morago,
11 Yoo ka tulamešidi a re rothothago?
12 Tefo go e nyaka a e be se a se dirago!
- 13 Le homoletše eng, lena badimo,
14 Ge le sa mmege le batametše legodimo?
15 Sa ka sello se fihlišeng go Modimo.

(Letl.43–44)

- 9.1 Hlaloša dikgopolo tša sereti go tšwa temathetong ya 5. (3)
- 9.2 Efa sebopego sa ditematheto le methalotheto ya sereto se. (2)
- 9.3 Tsopola poeletšophetši temathetong ya bobedi. (2)
- 9.4 Mohola wa kelelathalo temathetong ya 2 ke ofe? (2)
- 9.5 Laetša ka mo moreti a šomišitšego sekai mothalothehong wa 8. (2)
- 9.6 Ke moya ofe wo o tšwelelago mo seretong se? Fahlela. (3½)
- 9.7 Akanya molaetša wa sereto se. (3)

[17½]

GOBA**POTŠIŠO YA 10****Moemedi – RM Madiga**

- 1 Mehlang yela ya kgale o be o le kae?
 2 O be o le kae wena Moemedi?
 3 O be o le kae ge ke be ke tshwenyega
 4 Ke tshwenywa ke baloi le dingaka?
 5 Ge e le Sathane yena ga ke sa bolela,
 6 Ke be ke sehlefetše bjalo ka mobu,
 7 Ke foforega boyana ke sa kgahle motho
 8 E le ge Sathane a ntseneletše.
 9 Tsela ya gago go e tseba nkhokho! ...
- 10 Ke be ke fahlilwe ke sa tsebe botse le bobee,
 11 Ke gakilwe wa meetsemagakwa tlhokaboelelo,
 12 Ke se na bodulo ke le fela tshwaamare
 13 Ke sengwa lešilwana la lešilapuleng.
 14 Moemedi moemela šabana la bommamotho
 15 O gorogile go nna wa senakangwedi swiswing
 16 Ka lebana le Wena bošego le mosegare serokaphatla
 17 O tumotše wa pelolebje, o gohlomeditše pelomoya.
- 18 Maribiši le maribišane a bošego
 19 Hlang moloi o be a raloka ka nna?
 20 Tlhakeng ya ntlo ya ka o ralokile:
 21 Dilo tsoko di fofa godimo ga ntlo,
 22 Dikokoti tsoko di kokotile go la ka lebatingwako
 23 Dilo tsoko di nkokotela lebating,
 24 Anthe ke dirongwarongwana tša bona baloi,
 25 Ke rile go fihla tseleng ya gago Moemedi,
 26 Moloi wa mokgalabje nankhono ke mošemanyana,
 27 Moloi wa mokgekolo mamohla ke ngwanenyana,
 28 Moemedi, kae kapa kae o nketa pele.

(Letl.63)

- 10.1 Moreti o reta eng? Fahlela karabo ya gago. (2)
- 10.2 Tsopola mohlala wa kelelathalo go tšwa temathetong ya mafelelo. (2)
- 10.3 Efa kakaretšo ya tematheto ya mafelelo ka dintlha tše THARO. (3)
- 10.4 Laetša sešura go tšwa seretong o be o fe le mošomo wa sona. (2)
- 10.5 Hlaloša mohola wa tirišo ya leswao la potšišo mothalothetong wa 2. (2)
- 10.6 Ke moya ofe woo o tšweletšwago ke tematheto ya mathomo? Fahlela karabo ya gago. (3½)
- 10.7 Re alele molaetša wa sereto se ka dintlha tše THARO. (3)
- [17½]

PALOMOKA YA KAROLO YA D: 35
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70